

'U eskaliranom sukobu kazalište je odmah iza

Tekst ORHIDEA GAURA HODAK Fotografije NACIONAL

MINISTRICA KULTURE

odgovara na kritike Zakona o muzejima i objašnjava kako se usred kulturnjačkih ratova našla zato što je nekim interesnim grupama oduzela povlašteno mjesto u kulturi, odnosno dala im manje novca

Zagreba i Splita, nogometa'

Andrea Zlatar Violić

Nakon što je nedavno Zvonko Maković u Nacionalu kritizirao novi nacrt prijedloga Zakona o muzejima i rad Ministarstva kulture, ministrica Andrea Zlatar Violić u ekskluzivnom intervjuu za Nacional objašnjava svoju viziju razvoja muzeja i pozadinu kulturnjačkih ratova koji se vode protiv nje. Optužbama protiv Andree Zlatar Violić sada se pridružio i HDZ, čiji predsjednik Tomislav Karamarko smatra da je "ono što se događa u nekim segmentima kulture nacionalna sramota" i poručuje da će se HDZ, kad dođe na vlast, posvetiti izgradnji nacionalne kulturne politike. No čini se da se ministrica Andrea Zlatar-Violić ne uzbuđuje previše ni zbog Zakona o muzejima, ni zbog afere sa Senkom Bulić, koju je neuspješno pokušala postaviti za ravnateljicu Splitskog ljeta, a ponajmanje zbog Karamarka. Ona ima svoj plan i program, a on bi se u kratkim crtama mogao sažeti u sljedeće: "kultura svima, a ne samo njima". Smatra da si je upravo zbog takve politike, u kojoj više nema povlaštenih, i navukla toliko neprijatelja za vrat. No, s druge strane, neki kulturnjaci upravo nju optužuju da svojim prijateljima dijeli povlaštene pozicije.

NACIONAL: Kako je to da je jedan naoko tako nezanimljiv zakon kao što je Zakon o muzejima izazvao toliku buru u javnosti?

- Iskreno, rekla bih da to spada u sferu kulturnjačkih ratova. Kulturnjaci i akademska zajednica reaguju po svom habitusu, puno više i češće od drugih skupina ili interesnih grupa. Oni su obrazovani za reakcije i imaju svoje mjesto u javnosti. No smatram da se tu jednim dijelom radi o otporu spram svake inovacije, što primjećujem najviše u ovim primjedbama koje se tiču muzeja i galerija jer nisu bile argumentirane. Dio zakona odnosi se na usuglašavanje s direktivom EU. No u diskusiji je to što se stvara mogućnost da se otvaraju privatni muzeji interpretirano tako da se muzeji moraju privatizirati. To jedno s drugim nema veze.

NACIONAL: Ali postoje i neke druge primjedbe, da taj zakon uopće nije prošao sve faze javne rasprave u odnosu na prethodni prijedlog koji je usvojen osam mjeseci prije.

Moram reći da je ovo 2015. godina i da se točno zna procedura. Javna rasprava je javna rasprava koja je na internetu dva tjedna. Onaj tip javnih rasprava da mi satima i satima sjedimo s grupom uglednika, ma koji to bili, nije više oblik javne rasprave. Tu imamo često suprotstavljene stavove, recimo, nositelji projekata privatnih muzeja koji su dosad bili u lošijoj poziciji mogu imati interese suprotstavljene interesima gradskih ili državnih muzeja, ali svoje stavove moraju moći artikulirati u raspravi koja je na internetu. Za sve primjedbe iznesene u javnoj raspravi dano je objašnjenje zašto su neke prihvaćene, a neke nisu. I sada nakon prvog čitanja postoji ponovno prostor intervencije koji može ići preko klubova zastupnika ili preko pojedinačnih zastupnika. To je naprosto normalna procedura.

NACIONAL: To ne znači da postojeći muzeji moraju postati trgovačka društva? Ma kakvi, ne. To ništa ne mijenja na postojećem stanju. Ali neki sudionici javne rasprave govore napamet i brzaju. Neću spominjati imena jer me to uvijek dovede blizu suda.

NACIONAL: Čini se da je jedan od glavnih prigovora ipak taj da nacrt predviđa da u stručna vijeća muzeja ulaze osobe poput muzejskih tehničara, koji uglavnom imaju srednju stručnu spremu, ali ne i knjižničara. Nacrt predviđa i novo "stručno muzejsko osoblje" kao što su voditelj marketinga, savjetnik za marketing, voditelj odnosa s javnošću, viši savjetnik za odnose s javnošću. Zvonko Maković tvrdi da je to presedan u europskoj muzejskoj praksi i da to nema veze s usklađivanjem s europskim zakonima. Možete li to komentirati?

- To nije točno. Muzejski tehničari ne mogu biti, a knjižničari, kao i pedagozi, dokumentaristi i, dakako, kustosi, dakle osobe s visokom stručnom spremom - mogu. Budući da se pojavio i prigovor kako zakon ne omogućava napredovanje knjižničara i dokumentarista, arhivista, da riješimo ovom prilikom i tu netočnost. Knjižničari napreduju prema procedurama Zakona o knjižnicama, a dokumentaristi i arhivisti prema pravilima Zakona o arhivima. Njihova specijalizacija unutar muzeja je dodana vrijednost koju možemo samo cijeniti. Ni povjesničari umjetnosti uglavnom ne znaju da su odnosi s javnošću kao obavezni dio muzejskih djelatnosti u zakon uvedeni još 2006. na temelju ICOM-ove preporuke o zanimanjima u muzejima.

NACIONAL: A što je s prigovorima na stručnost vaših suradnika, poput pomoćnice Vesne Jurić-Bulatović koja je nadležna za muzeje, galerije i arhive, a po struci je politologinja?

- Vesna Jurić-Bulatović magistrirala je na temi menadžmenta u kulturi i ima više od 25 godina rada u muzejskoj djelatnosti pa smatram da je potpuno mjerodavna. Ovih je dana inače baš izišao tekst kako Italija kreće u promjenu zakona o muzejima upravo s uvođenjem i podcrtavanjem uloge projekt menadžera i marketinga. Za Italiju je to sasvim jasno, to je zemlja muzeja i nikako to ne bih nazvala bacanjem na tržište nego poticanjem na unutarnju konkurenciju. Naši muzeji nisu naučeni na dvije elementarne stvari, jedno je da ako žele raditi veliki projekt trebaju međusobno surađivati, a drugo da trebaju pokušati tražiti partnere iz inozemstva. Čak i puno bogatije zemlje poput Francuske, Njemačke i Austrije neke velike izložbe, koje koštaju po 5-6 milijuna eura organiziraju zajedno. Kod nas još uvijek postoji ta jedna vrsta feudalne podjele, ovo je moje, ovo je tvoje.

I baš ću citirati izjavu nekih nezavisnih kulturalnjaka iz Slobodne Dalmacije: "Lako njima koji su na državnim jaslama i ne moraju ni prstom maknuti da dobiju svoja sredstava." To je nešto što više od 20 godina slušamo. Rekla bih da u više od 80 posto slučajeva to nije točno, ljudi koji rade u javnim ustanovama za svoje plaće nisu nikakav hladni pogon. Bez uvrede prema civilnoj sceni, kustos koji koncipira jednu izložbu i odradi je nije hladni pogon, hladni pogon su struja i voda. Ali činjenica je da se samim tim što postoji sigurnost financiranja konkurentnost u umjetničkom smislu apsolutno zanemaruje. I prema postojećem zakonu, sve što muzej zaradi od većeg broja posjetitelja mora vratiti u svoju djelatnost, dakle, ne u plaće nego u još jednu izložbu ili projekt. To je dobra logika i ovo uopće ne znači da će se sada muzeji koji su na gradskom ili državnom proračunu morati okretati drugim modelima, nego im ovaj zakon omogućuje jedan tip poslovanja koji će ih učiniti konkurentnijima. I sad se vidi da neki projekti mogu odskočiti, da jedna izložba ima pozive u tri ili četiri grada, a neka druga nema. Svi znamo koji muzeji na karti grada ne postoje, a koji funkcioniraju odlično. Zato mislim da tu treba postaviti konkurenciju koja motivira.

NACIONAL: Mislite li da je moguće promijeniti mentalitet?

Jedini mogući način je uvođenje sustava nagrađivanja prema radu, prema umjetničkom učinku, a ne prema sustavu koji imamo, a to je sustav koeficijentna po tipu radnog mjesta, po godinama staža i prema kolektivnom ugovoru. Mi smo odmah prve godine iznijeli taj prijedlog, ali smo bili dočekani

**'JUGOSLAVIJA JE
IMALA VISOKE
ZIDOVE, ali velike
prozore. Imali smo
pasoše i mogli smo
putovati, to je bilo
presudno za moju
formaciju'**

ALARME

**'BILO JE VEĆ
IZRUGUJUĆE kad je
profesorica u trećem
gimnazije pitala
tko će se upisati
u partiju. Nisam
morala biti u partiji
da bih bila urednica
kulture'**

pljuska. Naša je ideja bila da u umjetničkom sektoru postoji prosječna fiksna plaća, a ostalo da se nadograđuje prema kvaliteti, broju izvedaba i tako dalje. Mislim da je svaki ravnatelj kazališta, primjerice, kompetentan ocijeniti rad svojih djelatnika. Strašno je, što znamo iz prakse da netko tko u jednom mjesecu igra jednu predstavu i netko tko igra 28 dana mogu imati najveću razliku u plaći od nekih 800 kuna. Dok to ne promijenimo, nećemo se riješiti te inertnosti za koju se optužuju javne institucije.

NACIONAL: Koliko je Ministarstvo dosad iskoristilo sredstava iz europskih fondova?

Do sredine 2014. iskoristili smo 83 posto i bili negdje na vrhu. Iz te pretprijetne faze najznačajnija je obnova Maškovića Hana, najzapadnijeg kamenog zdanja koje je Otomansko carstvo ovdje

ostavilo, iznad jezera Vrana. Taj projekt vode turističke zajednice Pakoštane i Biograd, a bit će kombiniran kao infocentar, muzejski i turistički dio. Drugi primjer je revitalizacija palače Moise na otoku Cresu, rađena u suradnji Grada Cresa i Sveučilišta u Rijeci. U razdoblju od 2015. do 2020. imamo na raspolaganju 130 milijuna eura za revitalizaciju klasične i industrijske kulturne baštine. Ove godine isplaćujemo 50 milijuna kuna, a ugovaramo 150 milijuna kuna. Svrha tog fonda je povezivanje kulture i turizma. Dakle, više nije moguće revitalizirati nešto kako bi ostalo pusto, a da se ne zna kako će se održavati niti tko će u tome biti. Najbolji primjer je Rikard Benčić u Rijeci.

Imamo i tri projekta u socijalnim fondovima, poput Ruksak (pun) kulture i društveno-kulturnih centara u mjestima do 10.000 stanovnika, za što ove godine imamo 30 milijuna kuna. A tu je i Fond za neprofitne i komunalne medije. Europska politika u Junckerovu planu ističe i javno-privatno partnerstvo. Prvi takav objekt u kulturi bit će Hrvatski povijesni muzej za koji je Ministarstvo kulture u vrijeme ministra Biškupića kupilo od Adrisa zgradu nekadašnje Tvornice duhana Zagreb.

NACIONAL: Je li tu Adris zainteresiran?

Bit će raspisan javni natječaj. Jedan od najsloženijih zadataka kako u tom,

tako i u drugim projektima, bit će kako spojiti zahtjeve konzervatora za autentičnošću i korištenjem originalnih materijala sa zahtjevima za energetsom učinkovitošću. Tako je obnova dijela Iločkih zidina stala jer se ne može naći adekvatna cigla. U Hrvatskoj, naime, nema više takvih proizvođača.

NACIONAL: Što će biti s Paromlinom?

Svi objekti industrijske arhitekture u Zagrebu u vlasništvu su Grada. Mi ne možemo odlučivati ni o njihovoj budućoj funkciji, možemo davati mišljenja, ali ne mora nas nitko ni proceduralno pitati. Za to su nadležni ljudi koji vode Grad i Gradski zavod za zaštitu kulture i prirode.

NACIONAL: Pa i oni se valjda moraju držati nekog zakona o baštini. Zar se nije moglo spriječiti rušenje Paromlina i tko je za to odgovoran?

To se dogodilo zbog nebrige Grada. Inspekcija Ministarstva kulture uporno je upozoravala i prvi smo izašli na teren. Mislim da je tu bila riječ o dugogodišnjoj kalkulaciji Grada da proda taj prostor, dok je retorika bila da se Paromlin mora sačuvati.

NACIONAL: Kako komentirate fenomen Noći muzeja, zašto ljudi čekaju tu oć da odu u neki muzej, kamo možda i inače imaju prilike oći besplatno ili vrlo jeftino jer postoje obiteljske ulaznice, studentski i umirovljenički popusti?

Noć muzeja je fenomen sam po sebi i tu je objektivno u pitanju dobar primjer marketinga, jer to omogućuje zajednici da se unutar sebe okupi. Većina ljudi želi to imati kao socijalni doživljaj ili druženje. Imali smo prije dvije godine na Braću, primjerice, Noć muzeja posvećenu škrtosti. Tada su iz cijelog sela prikupili one najmanje bićerice, da se vidi kolika je njihova mjera ugošćivanja, i izložili su to u jednoj kući, a u drugoj su kući objesili jednu slanu srdelu da visi s plafona i da njezin sok kapa dolje na tanjur s maslinovim uljem. Niste mogli doći do srdele, samo do tanjura s uljem. I svi su se tamo smijali i odlično zabavljali. To je nešto što daje doživljaj.

NACIONAL: Istraživanja u turizmu pokazuju da je kultura na visokom drugom mjestu, i da imamo porast turizma u gradovima, no čini se da kultura u strategiji Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice ne zauzima adekvatan položaj.

- Rekla bih da je suradnja ministarstava kulture i turizma dobra jer mi u nekoliko projekata sada surađujemo. Nakon otvaranja muzeja u Vučedolu idemo, primjerice, i na otvaranje velikog arheološkog parka s hotelskim i zabavnim prostorom. No, suradnja s turističkim zajednicama na terenu u manjim zajednicama iznimno se razlikuje.

NACIONAL: Ima li smisla slogan "full of life"?

Argument je bio da se na ovo "full of" mogu do davati i druge imenice, poput "full of culture". No vi jedino u Istri u hotelima ili na drugim punktovima imate ponudu nekih kulturnih cesta, antičke Istre, srednjovjekovne Istre... Nama su prije svega partneri gradovi, a tek onda turističke zajednice jer je vidljivo da ne možemo efekte mjeriti samo brojem noćenja i brojem prelazaka vozila preko granice. Turist će se vratiti ako ostane nećim fasciniran. Primjerice, turisti s Dalekog istoka obilaze u Hrvatskoj mjesta pod zaštitom UNESCO-a, to je ruta od desetak lokacija koje imaju prepoznatljivost na svjetskoj razini. No vama se može dogoditi da doćete u Split, a da vas nitko ne uputi da odete u Sinj ili u neko mjesto u zaleću. Prije koji tjedan objavili smo da je prvo sklonište poljićkih svećenika, Pustinja Blaca, kao jedinstveni sklop arhitekture i krajolika koji se održao puna četiri stoljeća, kandidirana za Landscape Award. Komentari su redomice bili pozitivni, ali su otkrili da velik broj ljudi za to fascinirano mjesto nikad nije ćuo. Radili smo neke ankete na fakultetima koje su pokazale da između 70 i 80 posto studenata do treće ili četvrtre godine studija nikad nisu bili u Splitu ili Dubrovniku, ćak ni studenti povijesti umjetnosti ili kroatistike. To je porazno.

NACIONAL: Možemo li mi u Hrvatsku privući neku veliku izložbu radi koje će nam doći posjetitelji iz Beća, Londona ili Pariza kao što dolaze na Ultra Festival, recimo?

- Ultra je dobar primjer jer je to inozemni koncept koji ima vanjskog producenta i koji je izabrao Split, iako ne znam što će biti dalje. No za takve suradnje

potrebni su strašno jaki osobni kontakti, jer većina tih prepoznavanja ne ide tako da vi nekom pošaljete katalog, dopis, pa on vas izabere. Imamo sad iznimnu okolnost s Apoksiomenom koji je nakon Pariza pozvan u London, a nakon toga ide na amerićku turneju.

NACIONAL: Ide li i bivši ministar kulture Jasen Mesić s njim?

Slobodno, mislim da nitko neće imati ništa protiv. Ono što smo u svim tim pregovorima postigli, i s British Museumom i s L.A.-om, da se usporedno organiziraju znanstvene radionice i znanstveni skupovi i da naši restauratori, konzervatori i arheolozi koji su radili na tome putuju u London i u SAD kako bi prezentirali što su napravili i razmijenili iskustva. Organizatori plaćaju sve troškove putovanja i osiguranje. Najveća je vrijednost, naravno, to što će Apoksiomena vidjeti, nakon 2,5 milijuna posjetitelja Louvrea, i deseci tisuća Britanaca i Amerikanaca. Paralelno s tim svugdje smo osigurali i promociju otoka Lošinja. Tako će posjetitelji moći povezati Apoksiomena s lokacijom na kojoj je naden. No da bismo do toga došli, bili su zaista potrebni vrlo ozbiljni pregovori. Na početku je arheološka zajednica bila malo rezervirana iz straha da mu se nešto ne dogodi, ali su Amerikanci ćak pristali napraviti poseban kovćeg za njega tako da ga ne treba rastavljati i sastavljati. Taj naš izlazak jednako je vrijedan kao dolazak Rodina u Hrvatsku.

NACIONAL: Kad smo već kod kipova, što ćemo s Titovom bustom?

Mislim da živimo u zemlji u kojoj se prošlost ne smije zatirati. Moramo biti u stanju nositi se sa svim slojevima prošlosti koji su iza nas, jer u suprotnom dolazi do manipulacije kolektivnim pamćenjem. Nije dobro ako jednoj generaciji izbrišete dio pamćenja koji neće naućiti u školi ni bilo gdje drugdje nego ga uće kroz svakodnevni život. Dok u nekom obliku, komercijalnom ili nekomercijalnom, ne bude obnovljen prostor Kumrovca, mislim da mu je mjesto gdje je i sada. Ne posebno zbog biste Tita nego naprosto zbog logike

kontinuiteta. Postoje dobi primjeri gradova u kojima, kad se mijenjaju nazivi ulica, uz nove nazive, ostaju i stari, tako da možete vidjeti kako se u kojem razdoblju ta ulica zvala i koja je vlast iz kojeg razloga mijenjala ime.

NACIONAL: Naravno, ne govorite o primjerima iz Hrvatske?

Ne, to su strani gradovi. U Hrvatskoj imamo prisilu na amneziju, naroćito onu kulturnu koja se ponavlja, jer je 1990. trebalo u svemu napraviti rez. Postoji li knjiga od 150 stranica u kojoj ćete mladim osobama ili strancima prikazati Hrvatsku od 1945. do 1990., ili pak zadnjih 25 godina? Ne govorim o knjižurinama ili enciklopedijsko-znanstvenim izdanjima. Zagovornik sam toga da spomenićka i arhivska baština služe da povijest ne bude zaboravljena. Ona može biti podložna različitim interpretacijama, ali ne i skrivena.

NACIONAL: Predsjednik HDZ-a Tomislav Karamarko nedavno je rekao da Hrvatska danas nema nacionalnu kulturnu politiku i da je ono što se događa u nekim segmentima kulture nacionalna sramota. Najavio je da će HDZ tome "odlućno stati na kraj i podržati razvoj mjesnih, zavićajnih i nacionalnih kulturnih projekata koji su autentićan izraz našeg identiteta." Što mislite, kako bi to kulturu trebalo nacionalno oblikovati?

Ta polemika o tome što je nacionalno, a što nije nacionalno, pojavila se već 2000. kad je ministar kulture bio Antun Vujić i kad je predstavljena strategija razvitka kulture "Hrvatska u 21. stoljeću". Jedan od prigovora bio je da se nigdje ne spominje rijeć Hrvatska. Pa nije se radilo o strategiji Ćilea. U hrvatsku kulturu spada i mali trio iz Šibenika ili Slavonske Požege koji se bavi isključivo talijanskom glazbom srednjeg vijeka.

NACIONAL: Jesu li tu u pitanju opasne tendencije, na kraju krajeva, na to je upozorio i Oliver Frlić koji je rekao da smo "na korak do potpune fašizacije kulture"?

Sve što je izgovoreno u zadnja dva mjeseca stavila bih u okvir predizborne kampanje. Prvo zato što je identitet svake nacionalne kulture, doslovno kaćem nacionalne, zajamćen konvencijama Europske unije. Jedino vijeće ministara na kojem se mora govoriti na vlastitom jeziku, istićem - mora, a ne

'KULTURA NE SMIJE BITI NADOMJESTAK

za fizićko nepostojanje hrvatske države od stoljeća sedmog. Ne treba falsificirati povijest. U Hrvatskoj imamo prisilnu amneziju'

smije - je Vijeće ministara kulture. I ideja Europske unije u tom smislu nije potiranje nego uzajamno upoznavanje različitosti. Ne mislim da mi gubimo svoj suverenitet, naročito ne u kulturi, ali jednako tako mislim da kultura ne može i ne smije biti nadomjestak za fizičko nepostojanje hrvatske države od stoljeća sedmog.

Dakle, mislim da ne treba falsificirati povijest i govoriti da imamo kontinuitet tamo gdje ga nemamo, ali jednako tako tamo gdje ga imamo, recimo u trojezičnosti koja se razvijala, u dijalektima, apsolutno da. Postoje razdoblja kad su sjeverna i sjeveroistočna Hrvatska i čakavsko-dalmatinska bile gotovo prerezane jer su bile pod drugim vanjskim vladarima i pripadale drugim carstvima. Nije postojala ideja zajedničkog identiteta. Zajednički identitet proizvod je sredine 19. stoljeća, kao i ideja nacionalne države. Ne treba retrogradno konstruirati taj identitet, imamo ga dovoljno. Hrvatska je zemlja u kojoj, gdje god stupite na tlo, od Istre do Čilipa, stupate na tlo hrvatske kulture. Mislim da to treba samoosvijestiti, a ne pokušati stvarati unazadnu nadogradnju.

NACIONAL: Mislite li da Oliver Frlić inače pretjeruje u svojim istupima i zašto on izaziva toliku pažnju?

Frlić izaziva pažnju zato što želi izazvati pažnju i zato što je njegov koncept s kojim se kandidirao bio koncept kazališta kao provokacije. Nije čudno što je on u Rijeci. Jednom smo u šali rekli - što bi bilo da se to dogodio Splitu? Mislim da je Frlićeva uloga u toj provokaciji važna za društvo. Ne mislim da je ideal društva u stagnirajućem miru, u tom pokrivaču koji sve skriva, naročito ne u kulturi. Mislim da u kulturi ljudi trebaju imati različite koncepcije i normalno je da se za njih bore. Kako se netko svojom samoćom i šutnjom bori za svoju intimnu poeziju, tako se netko drugi gestom i provokativnom predstavom bori za socijalni ili politički angažman. To su jednako vrijedni estetski izbori.

NACIONAL: Kad ste postali ministrice kulture, mnogi su se obradovali jer su smatrali da dolazi zaista kompetentna osoba, a sada vam, kako i sami kažete, dijele pljuske i prozivaju vas. Što se dogodilo?

Prvo, uvijek kad dođete iz neke sredine, oni koji su vam bliži bolje vide i

nedostatke. Kod nas su male razlike veći problem od velikih razlika. To je jedan aspekt. Drugi aspekt je da se nezadovoljstva u nekim urbanim sredinama, posebno u Zagrebu koji je dosad bio na povlaštenom mjestu, pojavljuju upravo zato što nisu više toliko u prvom planu. Mi ovdje ne smatramo da se stvari rješavaju s nekoliko velebnih projekata u centru nego disperzijom kulture. I tu su neke osobe ili interesne grupe naprosto dobile manje nego što su htjele ili očekivale ili jednostavno više nemaju privilegirani položaj.

NACIONAL: Oni pak tvrde da vi raznim prijateljima i znancima dijelite razne položaje, tu se spominje svašta, od toga na koji se način dodjeljuju sredstva piscima pa do toga zašto je Hrvoje Hribar još uvijek na čelu HAVC-a.

Hrvoje Hribar je na čelu HAVC-a zato što ga je izabrao Upravni odbor HAVC-a. HAVC je autonomna institucija koja djeluje prema zakonu koji je napravljen još za vrijeme ministra Biškupića, kao centar uspostavljen je negdje 2008., a u cijelosti je profunkcionirao s prvim Hribarovim mandatom 2010. Mislim da Upravni odbor nije pogriješilo u odluci, naročito što se tiče protukandidata. Ja sam javno već rekla da su se na natječaj, recimo, javile Tatjana Aćimović ili Sanja Ravlić, kao dvije vrlo kompetentne osobe za to područje, mislim da bi Upravni odbor imao puno više posla u izboru. U ovom slučaju nije bilo nikakva razloga za drukčiji izbor.

NACIONAL: Kako tumačite da su u Upravnom vijeću osobe čije je projekte HAVC financirao? Mnogi tvrde da je tu riječ o sukobu interesa i da vi štite Hribara zbog dobrih odnosa s njim...

To je odavno riješeno. Članovi Upravnog odbora nemaju ingerencija ni doticaja s donošenjem odluka po javnim natječajima. HAVC je zakonom i praksom ustrojen tako da su programske i administrativne funkcije strogo razdvojene. Programske odluke donosi Hrvatsko audiovizualno vijeće, tijelo u kojem sudjeluju izravno izabrani predstavnici sudioničara audiovizualne industrije, a na prijedlog umjetničkih savjetnika. Upravni odbor, neovisno o tom procesu, nadzire rad zaposlenika HAVC-a, donosi akte o unutrašnjem ustrojstvu, odobrava financijske planove poslovanja. Jednom je neosnovano pokrenuto pitanje sukoba interesa jednog člana UO, a ta osoba više i nije član UO. Što se mog poznanstva s Hribarom tiče, buduć da sam rođena 1961. i da sam radila u novinama od 1980., u Zagrebu poznajem gotovo 90 posto korisnika naših sredstava. Naprosto ih poznajem. No sa sredstvima koja HAVC dodjeljuje Ministarstvo nema ama baš nikakve veze i nema šanse da utječem na njihove odluke.

NACIONAL: A slučaj Senke Bulić? Ispalo je da vi nju želite nametnuti Splitu.

Idemo ispočetka. Od 1994. postoji pravilnik o Splitskom ljetu kao o nacionalnom festivalu i ondje postoje dvije točke. Prvo, festivalsko vijeće složeno je od osnivača ili sufinancijera i nezavisnih umjetnika. Drugo, ministar kulture ima pravo sam imenovati ravnatelja tog festivala.

Ove godine je Tonči Bilić dao ostavku u relativno nezgodno vrijeme, u prosincu, i ja sam imenovala Senku Bulić, jer je ona svojom umjetničkom osobnošću i iskustvom i umjetničkim profilom odgovarala toj poziciji. Ime Senke Bulić pojavljivalo se u razgovorima Ministarstva kulture s upravom Grada Splita i procijenilo se da bi jedan dio Splita bio za nju, ali da jedan dio Gradskog vijeća pruža otpor. Ja ne mislim da je pravo ministra imenovati nametanjem. No u ovom slučaju Gradska uprava i intendant Golovko inzistirali su da budu jedini koji

o tome odlučuju. Iz jednog intervjua koji je Golovko dao bilo je jasno da su oni već mjesecima radili na programu i da neće pristati ni na jedan drugi model.

Mi smo čak kao ministarstvo išli toliko daleko u pregovorima da smo ponudili tri mogućnosti, a jedna je bila da Splitsko ljetu bude četvrta komponenta unutar HNK, uz operu, balet i dramu te da intendant bude šef nadšefovima. No Split ni na to nije htio pristati.

Na kraju nismo više htjeli odugovlačiti s pregovorima da ne budemo prozvani kao krivci za bilo kakvo kašnjenje Splitskog ljeta. I moram reći, nije u tome samo presudila kulturna atmosfera, odnosno atmosfera u kulturnim

'SA SENKOM BULIĆ NISAM U ŽIVOTU kavu popila. Nas dvije smo na 'vi'. A Hribar? Pa poznajem 90 posto korisnika naših sredstava, ali HAVC je autonomna institucija'

institucijama i samom HNK, nego cijeli taj, na žalost, sukob Splita i Zagreba koji je već eskalirao. Zapravo je ispalo da je kazalište drugo iza nogometa u cijeloj priči.

NACIONAL: Mislite li da bi se isto dogodilo i da je bilo tko drugi iz Zagreba predložen, da nije razlog taj što je Senka Bulić vaša jako dobra prijateljica, kako se tvrdi?

- Sa Senkom Bulić nisam u životu kavu popila, nas dvije smo na "vi". Dva-put smo razgovarale, prvi put kad sam ju zvala da joj ponudim mjesto i drugi put nakon tog žalosnog sastanka kad sam joj morala reći da od toga neće biti ništa. Mislim da postoji interesna grupacija oko HNK u Splitu i da će vrijeme pokazati da ova odluka nije bila najpametnija, to više što nije u skladu s upravo predloženom strategijom kulturnog razvoja Grada Splita koja Splitsko ljeto vidi kao cjelovitu manifestaciju većeg broja aktera.

NACIONAL: Kako su neki drugi ljudi iz Zagreba ipak prihvaćeni u Splitu, poput Dinka Bogdanića?

Ali sjetite se da nije mogao biti izabran za v.d. intendanta nego su ga na sjednici Gradskog vijeća optuživali zbog jedne od građanskih sloboda na koju svatko ima pravo. Meni je to sve skupa zastrašujuće zato što je Zagreb otvoren grad i ako pogledate količinu Mediteranaca, posebno Splićana koji čine živo tkivo zagrebačke, odnosno hrvatske kulture, nastanjeni su u Zagrebu, ponekad imam dojam da su oni pobjegli iz tog zatvorenog Splita u jedan grad koji je otvoren i dopušta im individualnost.

NACIONAL: Jeste li zadovoljni programom inauguracije predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović?

Mislim da smo u posljednjih 15-ak godina došli do nešto viših umjetničkih standarda, moglo je biti bolje. Smatram da je svečanost ulaska Hrvatske u EU pokazala viši stupanj moderniteta ili korespondencije sa suvremenim načinom izričaja. To je režirala Dora Ruždjak.

A prvo je trebao režirati Krešo Dolenčić. Vidite, i s njim sam išla u školu, i s Almom Pricom, Uršom Raukar, Anjom Šovagović... s kojima se ne slažem uvijek u mišljenjima. Dakle, priča o prijateljstvima sasvim je besmislena jer to više ne funkcionira.

NACIONAL: Predavali ste Ani Šarić, partnerici Tomislava Karamarka. Jeste li već pozvani na njihovu svadbu?

Vjerujem da će to biti jedna privatna stvar, ali ako mogu, želim samo reći da je Ana Šarić bila odlična studentica.

NACIONAL: S obzirom na to da je ona u intervjuu Večernjem listu rekla da njezina tvrtka ne posluje s državom, T-portal je izvukao podatak da ona ipak ima suvlasništvo u časopisu Zarez koji financira država. Kako je došlo do toga?

Ana Šarić radila je u Vijencu u vrijeme kad se najveći dio uredništva distancirao od politike Matice hrvatske. Povod je bilo to što je predsjedništvo Matice hrvatske tražilo da Branko Matan, koji je na svojoj knjizi pod naslovom "Domovina je teško pitanje" objavio sliku hrvatskog logora za Muslimane, da ostavku. Predsjedništvo Matice tvrdilo je da nema hrvatskih logora za Muslimane i da je to srpski logor za Hrvate, što se pokazalo kao netočno.

To je bilo pitanje časti i nas 17-18 otišlo je iz Vijenca i s ulozima od po 200 kuna osnovali smo Zarez. Zato je u Zarezu tako puno suvlasnika. Kako Zarez nikada nije bio u profitu, nije nikada nikome ništa isplaćeno. Tako da se tu ne radi ni o kakvom sukobu.

Naime, cijela ta generacija koja se profilirala sada u književnosti, kao Katarina Luketić, Nataša Govedić u kazalištu, Boris Beck kao pisac, inače dugo redaktor i u vašim novinama, oni su svi došli na poziv koji smo na Filozofski stavili da se jave studenti koji su zainteresirani za rad u novinama. Većina tih ljudi se danas bavi drugim poslovima.

NACIONAL: Kako vam se sviđa serija "Crno-bijeli svijet"?

Kako sam tada imala 19 godina i pisala za Studentski list, imam nekih primjedbi dokumentarističke naravi, ali po scenografskim i drugim elementima čini mi se autentična. Jedino ne znam koliko je mladima danas razumljivo kad vojnik oficiru kaže: "Pustite me na prijelomu", a ovaj njega pita što si slomio.

Ne znam znaju li današnji 16-godišnjaci što je prijelom novina. Kako serija dalje ide, tako mi se više sviđa jer se profiliraju likovi.

NACIONAL: A kako vi danas gledate na današnje prikaze tog vremena kao vremena diktature?

Ima jedna metafora tog vremena koja kaže: "Živjeli smo u zemlji koja je imala visoke zidove, ali jako velike prozore." Tako da mi te zidove nismo vidjeli. Ja ne dolazim iz neke posebno traumatizirane obitelji, ali jasno mi je kako razmišlja netko tko je proživio obiteljske traume. Znalo se da je jedino nedodirljivo područje pitanje nacionalizma. U svemu drugome, barem moja generacija, je prosperirala. Naši roditelji su na valu financijskog rasta 60-ih iz jednosobnih stanova, bez automobila i televizora, došli do toga da su se domogli većih stanova, televizora, veš-mašina i automobila. No onda je opet došao period kad nije bilo benzina, kave, deterdženta. Imali smo pasoše i mogli smo putovati, što je utjecalo na presudni dio moje formacije. Znali smo ići autobusom do Trsta pa onda dalje putovati jeftinim inter-rail vlakom cijelom Europom, nositi ploče, kazete, knjige, dakle, mogli smo se susretati s kulturama kojima smo osjećali da pripadamo.

NACIONAL: Ipak se nije smjelo kritizirati partiju.

U moje vrijeme je, moram reći, bilo već izrugujuće kad je profesorica u trećem gimnazije pitala tko će se upisivati u partiju. Učionicom se prolomio smijeh, a dvoje koji su se javili bili su predmet naše zafrkancije.

NACIONAL: Jeste li poslije bili u partiji, kad ste radili u Studentskom listu?

Ma kakvi, nikada. U moje doba trebao si biti u partiji ako si bio glavni urednik Studentskog lista, ali da budeš urednik kulture, nisi morao. Ja sam se prvi put upisala u HNS tek 2005. godine, nakon što smo izgubili izbore u Zagrebu. Mislim da je to pošteno.

NACIONAL: Neću vas sada pitati što vam bi.

- Nakon više od 15 godina djelovanja u civilnim udrugama ili akcijama došla sam do zaključka da je doseg njihova djelovanja zapravo ograničen političkim faktorima. Vrlo vjerojatno će taj doseg rasti, ali ako hoćete bitno utjecati na društvene promjene, politička je scena prvi izbor. Akademska sredina uvijek je bila zaštićenija od političkog utjecaja nego bilo koja druga. I ona je u tom smislu i dan-danas najkritičniji moment.

NACIONAL: Kako vi vidite današnji HNS, je li potonuo prema propasti?

Otkad sam ja tamo, priča se o toj propasti. To je kao da me pitate za hrvatsko gospodarstvo. Koliko je bilo tih katastrofičnih intervjuova u medijima, da propadamo za dva ili za šest mjeseci. Jačina stranke vidi se na izborima,

a zadnji relevantni izbori bili su lokalni izbori na kojima je HNS dobio tri župana i stotinjak gradonačelnika, načelnika ili zamjenika općina. To mu daje stabilnost na terenu, na putu je razvoja prema nacionalnoj stranci. Jaki smo u sjevernoj Hrvatskoj, dijelom smo prisutni u Primorju i Slavoniji i na jugu Dalmacije. No mislim da će nama, kao i drugim strankama, najveći izazov biti Zagreb.

NACIONAL: Vaša kolegica u Vladi Anka Mrak-Taritaš kandidirat će se za gradonačelnicu Zagreba. Hoće li to dovesti u pitanje koaliciju s SDP-om?

Kad je o koaliciji riječ, postoje predizborne i poslijeizborne koalicije. A vidite i po drugim gradovima da koalicije nisu svugdje iste. No smatram da doista način upravljanja gradom zahtijeva osobu kojoj su u ovom trenutku po-

znati problemi urbanizma i komunalnih poslova, upravo onog dijela u kojem je Zagreb trenutačno relativno slab, te da je ministrica Mrak-Taritaš puno snažnija kandidatkinja od nekog političara općeg profila.

NACIONAL: Što mislite, koliko će HNS-ovih birača na parlamentarnim izborima odnijeti Radimir Čačić?

Ne vjerujem da će tu biti riječ o značajnom broju, naročito ne izvan sjeverozapadne Hrvatske. Pokazalo se da ponavljanje iste priče u slabijem modelu ne funkcionira. Dakle, mislim da je njegov gubitak veći nego što je netko mislio da bi to mogao biti gubitak stranke.

'ANA ŠARIĆ JE RADILA U VIJENCU kad smo se ogradili od Matice hrvatske jer su tražili Matanovu ostavku zbog slike hrvatskog logora za Muslimane na knjizi 'Domovina je teško pitanje'